

Některé poznatky z materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení msd v útočném boji (ZUC)

Major Miroslav Kratochvíl

Náročné úkoly vojsk kladou mimořádné nároky na materiální, technické a zdravotnické zabezpečení jednotek. Zkušební ukázkové cvičení (ZUC) našeho svazku bylo velikou prověrkou našich sil i velikým poučením pro celý důstojnický sbor.

ZUC bylo provedeno v době neúplné vycvičenosti vojáků 1. ročníku. Tato okolnost byla zvláště nepříznivá pro dopravní jednotky, které musely plnit úkoly jako za bojové činnosti.

Úkoly týlu při přípravě cvičení

Zkušenosti ukazují, že na stupni připravenosti týlových funkcí a týlových jednotek závisí do značné míry výsledek práce týlu. Z toho důvodu jsme věnovali zvláštní pozornost přípravě osob a to jak příslušníkům bojových jednotek, tak i mladším specialistům týlu a týlovým jednotkám.

Příprava byla dlouhodobá a zahájili jsme ji ihned po vydání „Organizačních směrnic“ (pro ZUC) velitele vyššího svazu. Zpracování organizačních směrnic (týlová část) předcházelo důkladné studium zvláštních podmínek ZUC všemi funkcionáři týlu, jakož i služebních předpisů a odborné literatury.

Některé nové myšlenky v chápání útočné činnosti vojsk, zejména zvláštnosti boje s nepřátelskými prostředky ZHN a obrana proti nim, ovlivnily i činnost týlu v přípravném období. Bylo nutné počítat s větším členěním bojových jednotek a vytvářením nových a co do složení speciálních jednotek, které působí samostatně na určených směrech. V důsledku toho bylo nutné předpokládat i členění sil a prostředků týlových jednotek.

Zvláštností bylo mrazivé počasí, které podstatně usměrnilo přípravné práce, týlu.

Vzhledem k malým zkušenostem týlových funkcí útvarů z organizace týlu v zimě, byla týlová část organizačních směrnic velitele svazku poměrně podrobně rozpracována.

V období příprav organizovali jsme kontrolu a pomoc u útvarů. Dobré zkušenosti jsme ihned předávali všem útvarům telefony.

Takticko-pořadové nácviky s vyvedením i týlových jednotek a materiálem odhalily v přípravách na ZUC vážné nedostatky, neboť drtivá většina vojáků měla

malé zkušenosti z činnosti v polních podmínkách v zimě. Nácviky byly jednou z hlavních příčin, které vedly k rozvoji iniciativy, aktivity a zlepšovatelství u vojáků, praporčíků i důstojníků týlu.

Tak např. ohřívání čaje pro osádku tanku bylo vyřešeno upevněním tankových lahví na tryskových ohřivačích. Řidiči kolových vozidel využívali tepelné energie motoru. Bylo třeba řešit opatření proti zmrazení chleba, vody, brambor, apod. K tomu byly zřízeny speciální izolační vrstvy z prken, slámy, dehtové lepenky na vozidlech, auta byla vytápěna polními kamínkami.

Týl svazku zajišťoval s velitelem tankového útvaru výstroj tankistů, jejich vybavení speciálními součástkami. Podobně tomu bylo také u regulačních jednotek a příslušníků štábu svazku.

Rychlý vývoj zaznamenaly polní přenosné umývárny s teplou vodou, které se osvědčily. Byla zahájena i výroba polních rohoží z výpomocného materiálu, které při přesunu byly složeny pod lavičkou vozidla. Velké pláty silného plechu byly připravovány pro zřízení jednoduchých topenišť pro sušárny, ohřívárny nebo pece pro rozechřívání ztuhlých olejů.

Souběžně s materiálními přípravami byla provedena znalost opatření proti mrazům u lidí. Zdravotníci instruktoři rot, zdravotníci praporů i lékaři prováděli zdravotnickou osvětu s vojáky, vysvětlovali význam otužování, zásady oblékání, osobní hygieny v poli apod. Vojáci byli poučeni, že i při teplotě kolem nuly může za určitých okolností dojet k omrzlinám.

Zvláštní pozornost jsme věnovali výcviku sběračů raněných i osádek ve vyprošťování raněných z tanků za silného mrazu a zabezpečení raněných proti mrazu.

Prováděli jsme instruktáže, jak se obouvat do bot vzor 60, jak pečovat o nohy, připravovat jídlo z konzerv apod.

Péče o štáby byla otázkou speciální. Každému oddělení byly vydány vařiče a prostředky k samostatné přípravě teplých nápojů. Vařiče na technický benzin byly současně i vydatným energetickým zdrojem k vytápění pracovišť. Příprava teplé stravy byla plánována v přípravném období 3krát denně a za boje nejméně 2krát denně. Teplý čaj nejméně 4 až 5krát denně.

Všem vojákům bylo vydáno 10 balíčků tuhého líhu a vařič.

Pro útočný boj byly některé polní kuchyně umístěny na vozidlech, aby bylo možno připravovat stravu i během přesunu.

Technické zabezpečení spočívalo v prohlídkách vozidel všeho druhu, provádění oprav a zabezpečování úzkoprofilových náhradních dílů.

Výběr řidičů měl zvláštní význam proto, že tito měli ujetu v průměru 300 až 400 km. Zvláště bylo třeba cvičit řidiče speciálních vozidel (AV-3, K-32, vyprošťovacích tanků apod.), jakož i řidiče u T-111, kteří měli plánované přívěsy. Nedostatky v této přípravě se nám zvláště nepříznivě projeví při vlastním cvičení, při kterém

došlo k několika vážným haváriím vozidel. Zkušenosti potvrdily, že je třeba cvičit řidiče v nejtěžších podmínkách, v noci a za neúplného osvětlení. Cvičit couvání s přívěsy a vyhýbání se navzájem v noci na úzké cestě apod. Byla provedena zimní výstroj vozidel (knotové a samodupné lampy, tažná lana a tyče, ženíšní nářadí, fošny, nákluzníky).

Spojovací četa týlu byla vybavena dalšími soupravami kabelu navíc o celkové délce 18 km pro zabezpečení spojení mezi TVS, apr, technickou opravnou, dělostřeleckou dílnou a jednotlivými sklady.

Pro obsluhu skladů svazku byla vypočítána celková potřeba cca 60 osob. Pro ochranu a obranu TVS svazku 1 střelecká četa a 1 chemické družstvo.

Zkušenosti při vlastním ZUC ukázaly, že počty těchto jednotek pro zabezpečení činnosti týlu divize byly přiměřené.

Ze základní týlové dokumentace byl zpracován stručný týlový rozkaz v souladu s NS, ŽN, NS, NCHS, ZVTV, NDV a zahrnoval jen základní údaje pro organizaci materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení.

„Plán organizace týlu“ byl doplněn oproti článku 25, Týl-1-1 o „sestavu týlu svazku za boje“ (grafické provedení) a o „plán zásobování vodou“ s následujícími údaji:

Útvar	Potřeba vody pro		Přidělení vodního zdroje (prostředků)			Poznámka
	osoby	techniku	V prostoru soustředění	D 1	D 2	D 3

V grafické části plánu byly zakresleny vodní zdroje s uvedením kapacity.

Činnost týlu v přípravném období a v boji

Zvláštní pozornosti od funkcionářů týlu útvarů i svazku si zaslouží zásobování PO, které jsou zpravidla posíleny tankovými, ženijními a jinými jednotkami. Zkušenosti ukázaly, že velitel těchto jednotek jsou nuceni vynaložit v krátké době velké úsilí ke stmelení tohoto bojového celku a již méně času věnují organizaci týlu a péči o vojáka. Tím došlo u jednoho z PO k vážnému narušení přípravy stravy z toho důvodu, že velitel nestanovil kdy a kde bude strava připravena a vydána, týlové orgány útvaru necitlivě nutnost kontroly u této odloučené jednotky a pomoci zavést organizovanost do materiálního zabezpečení.

Zásadou v práci každého týlového funk-

cionáře v boji musí být — maximálně pomáhat především odloučeným jednotkám a těm, které jsou nejvíce vzdáleny od zásobovacích etap útvaru.

Z hlediska týlu je neustálý pohyb oddílů vojskových raket zvláštností, se kterou je nutno počítat. Zásobování tohoto útvaru musíme neustále upřesňovat a při určování míst, kde budou očekávat spojky, stanovit i záložní místa. Neustálý manévra a pohyb tohoto oddílu předpokládá i větší spotřebu PHM u vozidel, se kterou nutno počítat v kalkulaci NZ PHM.

Hlavní úkoly funkcionářů týlu svazku v přípravném období byly tyto:

1. Včas zabezpečit útvary vším potřebným pro boj.

2. Osobním stykem a linkovým spojením zabezpečit správné pochopení rozkazů a nařízení pro boj, jakož i způsob doplňování spotřebovaných zásob a odsun raněných během přesunu na čáru zasazení a za útoku.

Včas vyslat posilové prostředky týlu svazku k útvarům (včetně letůček s materiálem) a zabezpečit jejich začlenění do sestav útvarů.

4. Odsunout nemocné (raněné) na zdravotnické etapy podle nařízení staršího náčelníka.

5. Opravit nepojízdnou techniku, popřípadě ji odsunout.

6. Provést součinnost ZT s NS svazku, náčelníky druhů vojsk svazku, týlovými funkcionáři posilových prostředků, s týlovými funkcionáři posilových prostředků, s týlovými funkcionáři PS jednotek s cílem dosáhnout sladění v činnosti týlu v průběhu boje.

7. Provést nácvik týlového spojení.

Zvláštní pozornost jsme věnovali plánování přísunu materiálu podřízeným a současně i odběrům materiálu od svazu. Bylo zřejmé, že jakékoli narušení nebo opoždění plnění těchto úkolů může velmi vážně ohrozit úspěch bojujících vojsk.

Významným úkolem v přípravě bylo vyslání divizních letůček s materiálem PHM. Vozidla musela být vyslána tak, aby byla začleněna do sestavy praporek proudů před zahájením přesunu na čáru zasazení. Před vysláním letůček provedl ZT svazku podrobný rozbor práce se štábem apr. náčelníky služeb a ZT útvarů. Byla podrobně stanovena místa a čas převzetí letůček útvarů, byli určení velitelé letůček, kteří byli zvláště důrazně poučeni o povinnostech v průběhu boje a určením místa návratu. Cílem letůček bylo, co nejdříve doplnit jednotky PHM přímo do vozidel. Tím bylo možné uvolněnou taru soustředit a provést do ní odběr PHM od vyššího svazku, aniž sklad PHM pluku byl nucen provádět jakoukoli manipulaci s vlastními zásobami.

V tomto směru byly získány velmi cenné zkušenosti. Manévr silami za neustále se měnící situace v důsledku používání ZHN nutí ZT svazku, aby počítal stále s částí dopravních prostředků jako zálohou, kterou musí použít při zničení nebo opoždění letůček.

Závěrem chci říci, že ZUC se stalo velikou školou všech týlových pracovníků našeho svazku. V praxi bylo vidět, jak velké úsilí nutno vyvinout k všestranným přípravám pro zabezpečení života vojsk v polních podmínkách v zemi.

Zálohu vozidel musí si ZT umět vytvořit i za cenu složení části méně důležitého materiálu na zem. Nesmí být ohrožena bojová činnost a tempo útvarů na hlavním směru úderu nedostatkem munice, PHM, proviantu apod.

Letůčky s PHM vyčleněné z divizního skladu a vyslané k plukům a praporům nesplnily ve většině případech svůj úkol v dané časové lhůtě. Některé zabloudily, jiné byly neodpovědně drženy u pluku a tak nebyly odebrány všechny PHM od armády podle výpisu z plánu přísunu.

Tento obtížný úkol nebyl splněn především pro malou znalost velitelů a štábů praporů, i týlových funkcionářů útvarů. Příčina spočívá i v nedostatečném výcviku a přípravě velitelů jednotek v práci s jednotlivcem. Osvědčila se plánovaná „mista, kde budou spojky útvarů očekávat přísun divize“. Tato místa byla volena jak do celé šířky tak i do hloubky útočného pásma divize. Ukázalo se však, že tento způsob bude třeba zdokonalit vzhledem k neustále se měnící bojové situaci. Jedním ze zdokonalení vidíme v tom, aby materiál vezeň do těchto míst byl předem zkompaktován pro případ, že bude třeba další členění zásob útvarům nebo na určitý směr. Komplety materiálu bude třeba vytvářet u všech hlavních druhů materiálu, což je zdůvodněno bojovou pohotovostí týlu pro případ nenadálých ztrát, zvýšená spotřeba u útvaru na směru hlavního úderu apod.

Zkušenosti ze spojení a velení nás nutí k zamyšlení. Technické prostředky spojení zvláště v noci a v horském a zalesněném terénu nezabezpečují nepřetržitě spojení. Spojení pomocí pohyblivých pojítek nezabezpečují nepřetržitou vzájemnou informovanost.

V tomto směru je nutné využít v maximální míře týlových orgánů a spojek, které přijíždějí do míst spojek k odběru materiálu.

Vzhledem k tomu, že přísuny materiálu provádějí se zpravidla ve večerních hodinách je nutné mít zpracované nařízení pro útvar pro příští den a zástupcem útvarů toto předat. Jinak je nutné využít stýčených důstojníků od útvarů nebo výjezdů příslušníků štábu svazku k útvarům.

V místech spojek je však možné získat různé zprávy o situaci týlu, převzít týlová hlášení apod.